

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום שישי ח' בסיון תשע"ד

בס"ד

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

ראש השנה - כ"ט

1. ר' זירא אמר לשמשו שיכוון להוציאו בתקיעה, שמשמיע צריך כוונה. מדוע א"כ עובר אחורי ביהכנ"ס אם כיון ליבו יצא, הרי משמיע לא כיון להוציאו? מדובר בש"ץ שמכוון להוציא כל מי שישמע. אמנם נחלקו התנאים ש"ל"ת"ק אין צריך כוונת משמיע. ולר' יוסי בש"ץ אין צריך. אבל ביחיד צריך.
2. אלו מעשים נעשו כדי שישראל ישאו עיניהם וליבם לשמים ?
 - א. והיה כאשר ירים משה ידו וכו' וכי ידיו של משה עושות מלחמה? אלא כל זמן שמסתכלין כלפי מעלה וכו' היו מתגברים. ואם לאו נופלים.
 - ב. עשה לך שרף ושים אותו על נס, והיה כל הנשוך וראה אותו וחי. וכי נחש ממית או מחיה? אלא בזמן שישראל מסתכלין וכו' מתרפאין ואם לאו היו נימוקים. ועוד שנינו - חרש, שוטה וקטן, אין מוציאם את הרבים בשופר והכלל הוא שכל שאינו מחויב אינו מוציא.
3. על מי שנינו שחייבים או פטורים בתקיעת שופר, והאם יכולים להוציא יד"ח?
 - א. כהנים לויים וישראל - חייבים. החידוש בזה משום כהנים. שהיה הו"א שפטורים כיון שכתוב "יום תרועה יהיה לכם" למי שישנו רק בתקיעת יום אחד. אבל כהנים שיש להם כל השנה "ותקעתם בחצוצרות" יפטרו. ונדחה: שכל השנה יש להם חצוצרות, ושופר יש רק היום אלא הטעם שהיינו פטורים כהנים, ולויים כיון שאינם שייכים בדיני החזרת קרקעות ביובל, שהרי הם מוכרים קרקעות לעולם [אפילו קרוב ליובל ואינם זקוקים למינימום של שנתיים שיוכלו לגרע חזרה] ולכן היינו אומרים שגם ברה"ה היו פטורים קמ"ל.
 - ב. טומטום - חייב. אבל אינו מוציא. לא אחד כמותו שמה הוא נקבה וחבירו זכר, ובודאי שלא יוציא זכר גמור.
 - ג. אדרוניוס - חייב. ומוציא אחד שכמותו כיון שאם דינו כזכר אף חבירו זכר, אבל אינו יכול להוציא זכר גמור שמה דינו כנקיבה.
 - ד. חציו עבד וחציו בן חורין - חייב. אבל אינו מוציא אפילו אחד כמותו. כיון שצד העבדות שבו לא יוציא את צד החירות של חבירו. ולענין לתקוע לעצמו נחלקו אמוראים האם יכול או שיש בזה חסרון שצד העבדות שבו לא יכול להוציא צד החירות שבו.
4. האם מי שכבר יצא יד"ח, יכול להוציא אחרים?

בכל ברכות המצוות יכול מדין 'ערבות' לחבירו, נחשב שעוד לא יצא בעצמו. חוץ מברכות הנהנין שאינו מוציא כיון שאינם חובה אלא שאסור להנות מהעוה"ז בלא ברכה וא"כ אין בזה דין ערבות.

ונסתפק רבא - בברכת המוציא של מצה או הגפן של קידוש האם נחשב חובה כברכת המצוות או כברכות הנהנין. ופשטו ממעשה שרב פפי היה מקדש לתלמידים וכשהיו מגיעים האריסים מהשדה היה חוזר ומקדש להם כולל ברכת הגפן.

ובברייתא שנינו: שלא יברך המוציא להוציא יד"ח את האורחים, רק אם הוא אוכל עמהם אבל מברך לבניו ולבני הבית הקטנים אע"פ שאינו אוכל עמהם כדי לחנכם במצוות. והלל וקריאת המגילה אע"פ שיצא מוציא שחובה הן.
5. ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש תוקעין אבל לא במדינה. משחרב ביהמ"ק, היכן התקין ר' יוחנן בן זכאי שיתקעו? [ג' דעות]
 - א. כל מקום שיש בי"ד, ואפילו אינו קבוע. ב. ביבנה ובמקומות שגלתה אליהם הסנהדרין. ג. במקום שיש בי"ד קבוע כיבנה תקעים. ומעשה שהיה - לאחר החורבן, ברה"ה שחל בשבת, כולם התכנסו ביבנה, ואמר ר' יוחנן בן זכאי לבני בתירה שיתקעו, אמרו לו קודם נדון בדבר אם יש לגזור במקום שיש בי"ד. אמר להם קודם נתקע ואח"כ נדון, לאחר שתקעו רצו לדון, אך אמר להם כבר נתפרסם שתקעו ואין לדון במה שנהגנו שגנאי לבי"ד אם יתפרסם שנהגו שלא כדין.
 - עוד היתה יתרה ירושלים על יבנה שכל עיר שרואה את ירושלים ושומעת וקרובה ויכולים לבא אליה בשבת ותוקעים. וביבנה רק בבי"ד.
6. מהו המקור לדין שאין תוקעים בשופר ברה"ה שחל בשבת?

להו"א: מדאורייתא. שהפסוק "זכרון תרועה" עוסק כשחל בשבת, שרק יזכירו תרועה. והפסוק "יום תרועה יהיה לכם" כשחל בחול שיתקעו. ודחה רבא: א. אם האיסור מדאורייתא לא היו מתירים במקדש. ב. הרי תקיעה אינה מלאכה האסורה שהוצרך הפסוק למעטה שלא יתקעו, כמו ששנינו "כל מלאכת עבודה לא תעשו" יצאתה תקיעת שופר ורדית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה.

אלא הטעם - גזירה מדרבנן כיון שאין הכל בקיאים שמה יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעבירונו ד"א ברה"ר. וזה הטעם של לולב ושל מגילה

"אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחת" (חגיגה ט)